

Vânătați pe suflet

Serie de autor

Respect pentru oameni și cărți

VÂNĂTĂI PE SUFLET

Traducere din limba franceză și note
de Raluca Dincă

EDITURA
ART

Redactor: Mădălina Vălcu
Machetare și design: Walter Weidle
Tehnoredactor: Angela Ardeleanu
Copertă: Alexandru Daș

Publicarea acestei cărți a fost sprijinită financiar de Uniunea Europeană,
în cadrul Programului Cultura.

Cultura

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

SAGAN, FRANÇOISE

Vânătați pe suflet / Françoise Sagan; trad. și note de Raluca Dincă. –
București: Art, 2013

ISBN 978-973-124-886-8

I. Dincă, Raluca (trad.)

821.133.1-31=135.1

Françoise Sagan

Des bleus à l'âme

© Éditions Stock, 2009

Prima ediție a acestei cărți a apărut în 1972 la Éditions Flammarion.

© Editura Art, 2013, pentru prezenta ediție

Lui Charlotte Aillaud

Respect pentru oameni și cărți

*Am spus că sufletul nu e mai mult decât trupul,
Și-am spus că trupul nu-i mai mult decât
sufletul,
Și nimic, nici chiar Dumnezeu,
nu-i mai mare
decât vreunul din noi,
Și oricine face două sute de pași fără dragoste
se-mbracă-n lințoliu de moarte.¹*

W. WHITMAN

¹ Walt Whitman, *Cântec despre mine*, trad. de Mihnea Gheorghiu, Univers, București, 1976.

Respect pentru oameni și cărți

Martie '71

Mi-ar fi plăcut să scriu: „Sébastien urca pe scări, suind câte patru trepte odată, şuierând și gâfâind ușor.“ Chiar ar fi fost amuzant să reiau personajele de acum zece ani: Sébastien împreună cu sora sa Éléonore, personaje dintr-o piesă de teatru, ce-i drept, dar un teatru vesel, teatrul meu, să arăt cât sunt de lefteri, mereu binedispuși, cinici și sfoși, încercând în zadar să-și „revină“ asemenea lui Maurice Sachs, într-un Paris apăsător de propria-i mediocritate. Din păcate, mediocritatea Parisului, sau mediocritatea mea, a devenit mult mai puternică decât poftele-mi nebunești, iar astăzi încerc din răspuț să-mi aduc aminte când și cum a început „asta“. „Asta“ se referă la negarea, plictiseala, profilul deturnat pe care mi le inspiră o existență ce până acum – din motive foarte serioase – m-a fascinat mereu. Mai mult decât atât. Cred că s-a petrecut în '69 și, din nefericire, nu cred că evenimentele din '68 au însemnat mare lucru, cu tot cu entuziasmul lor de atunci și cu tot eșecul suferit. Nici vârsta nu înseamnă mare lucru: am treizeci și cinci de ani, dinți sănătoși și, dacă cineva mă place așa, în ansamblu, atunci cred că încă îmi merge bine. Doar că nu mai am niciun chef. Mi-ar plăcea să iubesc și chiar să sufăr, să m-apuce tremuratul la telefon. Sau să-mi pun un disc și

să-l ascult încontinuu, iar dimineața, când mă trezesc, să trag în piept aerul ăla de binecuvântare firească, cu care eram obișnuită. „Mi-au luat dorința apei și-apoi și pe cea a cuceririi.”¹ E un disc de-al lui Brel, mi se pare. Dar, în orice caz, treaba asta nu mai merge și nu știu nici dacă o să-i mai arăt aceste pagini editorului meu. Nu e literatură, nu-i o confesiune în toată puterea cuvântului, e doar o ea care bate la mașina de scris pentru că i-e frică de propria-i persoană și de mașina de scris, i-e teamă de dimineți și de seri etc. Și de ceilalți. Frica nu-i deloc atrăgătoare, e ceva rușinos. Înainte nici nu știam ce-nseamnă. Asta-i tot. Numai că acest „tot” e îngrozitor.

Nu doar eu sunt în situația asta acum, în primăvara lui '71, la Paris. Nu aud, nu văd decât oameni nehotărâți, înspăimântați. Poate că moartea ne dă târcoale, iar noi presimțim ce o să se-ntâmple, așa că degeaba suntem amărâți. La urma urmelor, nu-i asta problema. Așa cum o văd eu, moartea – și nu mă refer la boală – e de catifea, poartă mănuși, e neagră, iremediabilă și absolută. Or, mie îmi lipsește absolutul, așa cum îmi lipsea și la cincisprezece ani. Și, din păcate, am cunoscut destule plăceri în viață pentru ca această noțiune de absolut să nu trezească în mine decât senzația unui mers înapoi, o slăbiciune – de care mă chinui să mă descotorosesc cât mai repede. Desigur, din orgoliu și, încă o dată, de frică. Moartea mea este răul cel mai mic.

¹ Trimitere la două versuri din cântecul lui Jacques Brel *La Chanson des vieux amants*: „Tu avais perdu le goût de l'eau/Et moi celui de la conquête” („Tu îți pierduseși dorința apei,/Iar eu, dorința cuceririi”) (n. red.).

Dar lucrurile au partea lor îngrozitoare: violența dintotdeauna și de pretutindeni, neînțelegerile, furia, justificată de-atâtea și-atâtea ori, singurătatea, impresia că te-ndrești cu toată viteza spre un dezastru. Situația tinerilor care deja nu mai suportă – la cât au fost bătuți la cap – gândul de a-și pierde într-o bună zi tinerețea și cea a oamenilor „copți” care nu vor nici în ruptul capului să îmbătrânească și care de trei ani se zbat din răsuputeri să reziste. Și situația femeilor care vor să fie egale cu bărbații, și argumentele tari, și buna-credință a unora, și grotescul inexorabil al altora, oameni totuși, supuși unuia și aceluiași Dumnezeu de care vor să se lepede: Timpul. Dar cine citește Proust?

Și noul limbaj, și lipsa de comunicare, și laptele tandreței umane, țâșnit câteodată. Rar. Și uneori un chip numai bun de admirat. Și viața nebună. Întotdeauna am crezut că viața e o bestie feroce, mămoasă peste poate. E Bloody Mama¹, Iocasta, Lea și, firește, ca-ntotdeauna la sfârșit: Medeea. Iată-ne aruncați aici, pe această planetă care nu pare deloc – o! ultimă jignire – să fie singură; și, când spun „jignire”, mă gândesc la „jignire”, căci, la urma urmelor, viața, gândirea, muzica, istoria ne aparțin. Și dacă ar mai fi și altele? Și dacă mama noastră, viața, această adulteră mincinoasă, ar mai avea și alți copii, cine știe pe unde? „Omul”, cel din misiunea Apollo, se aruncă în spațiu nu ca să-și găsească vreun frate de-al său, sunt convinsă. Ci ca să verifice că nu are un frate și că acești șaptezeci de ani pe care-i are de trăit sunt numai și numai ai lui (anii pe care mama lui i-a dat). Oricum, e de-ajuns să

¹ Trimitere la un cunoscut film de la acea vreme, *Bloody Mama* (1970), regizat de Roger Corman.

vezi „presupusul” căpșor al marțienilor. Și oare de ce să fie marțienii mici și urâți? Pentru că suntem noi invidioși, de-aia. Și-apoi, „iarba nu crește pe lună, nu?”. Nu, „iarba-i a noastră”. Și, de la un capăt la altul, acest pământ bun, atât de naționalist, atât de îngrozit, își revine și se distruge imediat, cu zâmbetul pe buze, smulgându-și iarba din gură sau stropind-o cu sânge, cu aceeași mișcare la fel de absurdă.

Și mai sunt toți cretinii ăștia care se ocupă de „popor”, care vorbesc despre „popor” cu o înduioșătoare stângăcie de la înălțimea redingotei lor de stânga, care ne dă gata la sfârșit, atunci când lasă în seama noastră, a celor care urâm dreapta, grija de a-i apăra și de a împiedica un nebun furibund (sau un tip liniștit) s-o transforme – pe nenorocita asta de redingotă – într-o zdreanță bună de aruncat. Poporul.

Să nu știi că până și cuvântul ăsta e jignitor, că există un bărbat plus un bărbat plus o femeie plus un copil plus un bărbat etc., că fiecare e diferit în tot ceea ce face, inclusiv în dorințele sale intime, și că, în general, din lipsă de mijloace, acest fiecare nu va putea nici să-l audă, nici să-l vadă, nici să-l citească. Cățărându-se cu greu, dar bine, pe butoiul său, Sartre poate că înțelesese. Iar Diogene, din butoiul său, vorbea cu fiecare. Și tocmai pe-acești oameni afectuoși, care au capacitatea de a-și înțelege afecțiunea, îi umplem noi de ridicol. La urma urmelor, lor nici nu le pasă. În vremurile noastre, ridicolul, „a fi ridiculizat”, e superb, pentru cine are mintea ageră. Superb și îngrijorător – fiindcă e superb. Nici Stendhal, nici Balzac nu l-ar fi suportat. (În opera lor, firește.) După părerea mea, singurul profet în materie de așa ceva a fost Dostoievski.

Și uite cum vorbesc despre viață în loc să vorbesc despre Sébastien Van Milhem, un suedez aristocrat, binedispus și disperat. Dar ce știu eu despre el? Se poate întoarce, iar eu o să vorbesc despre ce învâрте el. Asta-i meseria mea, scriu și-mi place să scriu și trăiesc bine-mersi din asta. Cred că viața, prin latura ei animalică de femelă, îi apucă de ceafă pe câțiva micuți de-ai săi și-i ia la plimbare, așa cum fac mâțele grijulii și drăgăstoase (ceea ce-ți asigură un trai destul de confortabil). Sau îi apucă de mijloc. Și, căutând căderea ca pe-un repaus, mulți dintre contemporanii noștri se află în poziția asta dezechilibrată. Sau îi apucă de vreo lăbuță. Dar să-i uităm pe îndrăgostiții pătimași, pe cei prinși în capcană, pe marii bolnavi și pe câțiva poeți. Să-i uităm. Ceea ce-i o prostie, eu n-o să uit niciodată poezia; mereu mi-a plăcut poezia și niciodată n-am știut să fac poezie.

Și totuși, aș fi evocat în treacăt însăși mireasma ierbii și aș fi aruncat un coș cu ierburi uscate și înmiresmate în acest roman cinic, la cotitura unui capitol. Acum, când nu pot să fac decât atât: să numesc. Stând întinsă și culcându-mi chipul pe iarbă, mă văd acum obligată s-o numesc: ea este Doamna mireasma ierbii. În plus, trebuie să-i fac cunoștință trupului meu cu marea, marea nebună: ea e marea, prietena ta cea mai bună. El o recunoaște, dar nu se năpustește asupra ei. Sunt o mamă blândă care-și plimbă la Vichy copilandrul obraznic: propriul său trup. „Salut-o pe doamna Dupont, a fost atât de drăguță cu tine anul trecut (sau acum zece ani), când a venit la tratament.“ Dar copilandrul obraznic nu vrea. Uneori refuză până și mireasma iubirii, cu toate vrăjile ei. Și ochii mei

îngroziiți evită contactul cu aceste reclame frumos colorate din ziare, în care se văd mări transparente ce se izbesc de stânci roșiatice, plaje impecabile ce se tot întind, iar astea pentru o mie trei sute cincizeci de franci dus-întors. „O, n-au decât să se ducă, suspină trupul meu extremist, să se ducă acolo toți, să se bronzeze și să se distreze pe acele meleaguri care au fost atâta timp rațiunea mea de a trăi, dragostea mea, prada mea. Să le și păstreze. Trăiască Club Méditerranée! Jos cu marea ce poartă același nume! Biata de ea, biata nebună, să se zbenguie ba cu tinerele cadre, ba cu cei în vârstă, ba cu turiștii săi! Eu n-o s-o mai cânt, o s-o uit; și dacă, din întâmplare, trec pe-acolo într-o bună zi, prin aprilie, de pildă, o să-ncerc marea cu un picior sau cu o mână, visătoare și sfioasă. Ea și cu mine, care de-atâtea ori...” „Ce trist mai e să-mbătrânești: să nu-i mai recunoști pe-ai tăi. Și ce-aș mai putea să spun despre atâtea și-atâtea trupuri care au venit după trupul meu, unul lângă altul, de cincisprezece ani, spre care mă-ntorceam din când în când, ca să dorm sau să mă destind, și de care fug acum, ca și cum, brusc, m-aș fi trezit în trupul de care vorbește Éluard: „Trupul plâpând și vanitos, bestia copilăriei mele, acest trup rătăcit de pasăre“¹?

¹ Paul Éluard, *Les Dessous d'une vie ou la Pyramide humaine* (1926) (n. red.).